

Wilhelm Matzka (1798–1891)

Michaela Chocholová
Závěrečné zamyšlení

In: Michaela Chocholová (author); Ivan Štoll (author): Wilhelm Matzka (1798–1891). (Czech). Praha: Matfyzpress, 2011. pp. 157–158.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/402195>

Terms of use:

© Michaela Chocholová

© Ivan Štoll

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

ZÁVĚREČNÉ ZAMYŠLENÍ

Wilhelm Matzka (1798–1891) byl německým matematikem, zároveň však významnou osobností pražské univerzity a předním představitelem matematické společnosti v českých zemích na počátku druhé poloviny 19. století. Postupem času a patrně také v souvislosti s českým národním obrozením byla zapomenuta jeho rozsáhlá odborná a pedagogická činnost. Připomeňme, že dne 4. listopadu 2008 uplynulo 210 let od jeho narození a dne 9. června 2011 uplynulo 120 let od jeho úmrtí.

Tato monografie přibližuje Matzkovy životní osudy, připomíná jeho pedagogické, organizační a spolkové aktivity. Její hlavní jádro však tvoří odborné zhodnocení Matzkova díla a jeho zařazení do vývoje matematiky a její výuky. Pozornost je věnována také jeho pracím z fyziky, chronologie, astronomie, geodézie a dalších aplikací matematiky, jež představují téměř polovinu jeho publikační činnosti. Jejich zpracování dává práci výrazný mezioborový charakter.

Práce je zcela původní, neboť dosud neexistoval žádný Matzkův nekrolog, přehled pedagogických aktivit, ani seznam publikací. Jako odrazový materiál posloužily krátké zprávy a odkazy v biografických slovnících.²³⁴ Bylo nutno vyhledat a pozorně zpracovat velký objem archivních materiálů uložených v archivech v České republice, Rakousku a Polsku, pečlivě prověřit, upřesnit a podstatně doplnit neúplné soupisy Matzkových prací. Dále bylo nutno vyhledat a prostudovat nejen jeho publikace, ale i jejich recenze a citace v dobové i současné literatuře, stejně jako se seznámit s vývojem a výsledky jednotlivých disciplín, prohlédnout a prostudovat práce jeho současníků, osvojit si tehdejší matematickou terminologii, způsoby psaní článků a vyjadřování myšlenek. To vše přispělo k možnosti důkladnějšího zhodnocení Matzkových prací a výsledků. Pro studium archivních pramenů i Matzkových publikací bylo navíc nezbytné zvládnout „tištěnou i psanou němčinu“ 19. století.

Zdůrazněme skutečnost, že W. Matzka dlouholetým působením na pražské univerzitě ovlivnil úroveň matematických přednášek i přípravu středoškolských učitelů. Během padesáti let svého plodného profesního života sepsal několik matematických učebnic, monografií, řadu článků i odborných prací. Nerozvíjel skutečnou vědeckou práci, jejímiž výsledky by se zařadil do světové matematiky, byl především učitelem a profesorem. Zaměřil se zejména na skupinu vysokoškolských a středoškolských učitelů a studentů, s nimiž byl v bezprostředním kontaktu. Ve svých spisech přinášel originální důkazy a odvození již známých vztahů a vlastností, předkládal zajímavá řešení „klasických úloh“ prostřednictvím metod vyšší matematiky, srozumitelným a názorným způsobem zpracovával nová a moderní témata, která k nám přicházela ze světa a postupně byla začleňována do učiva našich vysokých a středních škol.

²³⁴ Stručné informace o studiích, pedagogické dráze a odborné práci W. Matzky uvádějí biografické slovníky: Pogendorff J. Ch., *Biographisch-Literarisches Handwörterbuch*, Johann Ambrosius Barth, Leipzig, Bd. 1, 1863, str. 83, Bd. 2, 1898, str. 886, Bd. 3, 1904, str. 974; a Würzbach C., *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, 17. Theil, Druck und Verlag der k. k. Hof- und Staatsdruckerei, Wien, 1867, str. 126–128.

Ve své době byly Matzkovy práce velmi dobře známy ostatním matematikům, vysokoškolským a středoškolským profesorům. Někteří reagovali či navazovali na jeho odborné články, pro mnohé se inspirací staly jeho monografie. Citace, hodnocení a ocenění některých Matzkových děl nacházíme v odborné literatuře až do dnešní doby. Zmíňme také reprinty jeho prací o komplexních číslech, logaritmech a chronologii, vydané v průběhu roku 2010, které dokazují odbornou kvalitu a historickou hodnotu jeho díla.

Tato monografie je rozšířenou verzí mé doktorské disertační práce *Život a dílo Wilhelma Matzky (1798–1891)*, jež byla obhájena v listopadu 2011 na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Pokračuje v trendu započatém v 90. letech 20. století. V souvislosti s akreditací nového oboru doktorského studia na MFF UK nazvaného *Obecné otázky matematiky a informatiky* začaly být zadávány práce, které si kladly za cíl popsat, zhodnotit a ukázat vývoj vyučování matematice v souvislosti s životem a odborným dílem vybraných osobností české matematické komunity 19. a 20. století. V uplynulých letech byly obhájeny práce *Život a dílo Františka Josefa Studničky (1836–1903)*, *Život a dílo Karla Rychlíka (1885–1968)*, *Život a dílo Vladimíra Koříňka (1899–1981)* nebo *Život a dílo Ladislava Svante Riegera (1916–1963)*, které byly následně vydány v edici Dějiny matematiky.²³⁵

Práce věnovaná životu a dílu W. Matzky volně navazuje na výše uvedené monografie. Je však první prací v této řadě, která je věnována německé matematice v českých zemích. Podává pohled na stav a vývoj německy psané a německy vyučované matematiky v českém prostředí na počátku druhé poloviny 19. století. Věřím, že přispěje k širšímu poznání naší matematické minulosti a že bude inspirací pro zájemce o německou vědu a její představitele na našem území, o vývoj matematiky na pražské univerzitě v 19. století, o činnost matematické sekce *Královské české společnosti nauk* nebo o organizaci výuky matematiky v rámci rakouské armády.

---

²³⁵ Přehled všech dosud vydaných svazků edice Dějiny matematiky je dostupný na webové adrese <http://www.fd.cvut.cz/personal/becvamar/Edice/Edice.htm>.